

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/67/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8116205305
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 04. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8116205305.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Viery Kandrikovej v spore žalobcu: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., IČO: 35807598 so sídlom L., Pribinova 25, právne zastúpený JUDr. Barborou Korenecovou, advokátkou, so sídlom Malinovo, Slnecná 765/3 proti žalovanej: E. H., nar. XX.X.XXXX, bytom B. XX, o zaplatenie 104,00 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 15C/89/2016-37 zo dňa 08.11.2016 takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje sa rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v súvisiacom výroku o trovách konania.

II. Stranám sporu sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol:
„I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 104,- Eur s úrokom z omeškania 5 % ročne z dlžnej sumy od 23.9.2015 do zaplatenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.
II. Vo zvyšku žalobu zamietá.
III. Žalobca nemá nárok na náhradu trov konania.
IV. Žalovanej náhradu trov konania nepriznáva“.

2. Rozhodnutie právne odôvodnil podľa § 52, § 53 ods. 1, 2, 3 a 5, § 517 Občianskeho zákonníka, § 2 písm. a) a b), § 7, § 9, § 11 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, § 7 ods. 2 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z..

3. V odôvodnení uviedol, že žalobou doručenou súdu 14.3.2016 sa žalobca domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu istinu 104,- Eur, známy úrok 24,46 Eur, poplatok 64,- Eur, poplatok za upomienky 34,99 Eur, zmluvnú pokutu 33,- Eur, úrok vo výške 60 % ročne zo sumy 104,- Eur od 20.12.2014 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5 % zo sumy 104,- Eur od 23.9.2015 do zaplatenia a nahradil trovy súdneho konania.

4. Žalobca a žalovaná uzavreli dňa 22.9.2014 Zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej poskytol žalobca žalovanej bezúčelový spotrebiteľský úver 200,- Eur, ktorý sa žalovaná zaviazala vrátiť a zaplatiť celkové náklady spotrebiteľa vo výške 184,- Eur, teda celkom čiastku 384,- Eur. Celkové náklady spotrebiteľa sú tvorené súčtom úroku vo výške 60 % ročne, čo predstavuje sumu 120,- Eur a administratívnych nákladov na vypracovanie a uzavretie Zmluvy o spotrebiteľskom úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou vo výške 64,- Eur. Spotrebiteľ sa zaväzuje zaplatiť čiastku 384,-

Eur do 22.9.2015, čo je termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru. Výška RPMN v zmluve uvedená 32 %, výška priemernej hodnoty RPMN 16,49 %. V rovnaký deň uzavreli sporové strany aj Dohodu o plnení v splátkach, v zmysle ktorej sa dohodli, že sumu poskytnutého úveru a náklady spolu vo výške 384,- Eur uhradí žalovaná v 12-tich mesačných splátkach vo výške 32,- Eur vždy k 26. kalendárnemu dňu v mesiaci, počnúc dňom 26.10.2014. V dohode o plnení v splátkach je uvedená RPMN 281,64 % pri priemernej hodnote RPMN 14,36 %.

5. Na predmetnú zmluvu je potrebné aplikovať zák. č. 129/2010 v znení účinnom k dátumu uzavretia zmluvy. Bolo potrebné posúdiť, či zmluva obsahuje obligatórne náležitosti tak, ako jej vymedzuje ods. 2 v § 9 ZoSÚ. Ďalej bolo potrebné posúdiť, či veriteľ postupoval s odbornou starostlivosťou v zmysle ust. § 7 ZoSÚ zisťujúc schopnosť spotrebiteľa splácať úver. Z predloženej Zmluvy o úvere je zrejmé, že veriteľ nepostupoval v súlade s ust. § 7 ZoSÚ a neskúmal schopnosť spotrebiteľa splácať úver, nakoľko zo zmluvy vôbec nie je zrejmé či je žalovaná zamestnaná, nezamestnaná, prípadne podniká, či je poberateľkou dôchodku, prípadne sociálnych dávok. Zo zmluvy nevyplýva výška príjmu dlžníčky a ani iné podstatné údaje, z ktorých je možné s odbornou starostlivosťou posúdiť schopnosť spotrebiteľa splácať úver. Takýto postup žalobcu ako veriteľa je hrubým porušením zákona v ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ, nakoľko v zmluve absentujú zistenia o príjmoch, výdavkoch, rodinnom stave spotrebiteľky, či informácie z databázy údajov o spotrebiteľoch na účely posudzovania schopnosti splácať úver. Takéto hrubé porušenie je sankcionované v ust. § 11 ods. 2 ZoSÚ, čo má za následok, že poskytnutý úver je bezúročný a bez poplatkov.

6. Súd ďalej upriamil pozornosť na nekalé obchodné praktiky v spotrebiteľských zmluvách, ktoré sú zakázané s poukázaním na manipuláciu s údajom o RPMN. Pokiaľ v Zmluve o spotrebiteľskom úvere sa uvádza hodnota RPMN 32 %, v Dohode o plnení v splátkach už RPMN predstavuje 281,64 %. Podľa § 9 ods. 2 písm. j/ ZoSÚ ročná percentuálna miera nákladov predstavuje celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť a je vypočítaná na základe údajov platných v čase uzatvorenia Zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Ide o základný údaj, uvedenie ktorého je predpísané v spotrebiteľských zmluvách a neuvedenie tohto údaje je sankcionované tým, že úver je bezúročný a bez poplatkov. Uvádzanie dvoch rozdielnych údajov týkajúcich sa výšky RPMN súd považuje za zavádzanie spotrebiteľa, resp. klamanie spotrebiteľa a porušenie povinnosti dodávateľa v zmysle ust. § 4 ods. 5, § 5 ods. 1 zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a podľa § 7 ods. 2 cit. zák. ide o nekalú obchodnú praktiku, ktorá pôsobuje, že spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil, pretože neboli mu dané k dispozícii správne informácie. Každá nekalá praktika sa považuje za neprijateľnú voči spotrebiteľovi. Z uvedeného dôvodu súd považoval za dôvodné priznať žalobcovi len plnenie vo výške 104,- Eur, čo je suma, ktorú žalovaná žalobcovi neuhradila po odpočítaní sumy 96,- Eur z poskytnutého úveru 200,- Eur, ktoré žalovaná uhradila. Za dôvodné považoval súd priznať aj zákonný úrok z omeškania v žalobcom správne vyčíslenej výške 5 % ročne z dlžnej sumy od 23.9.2015 do zaplatenia a vo zvyšku bola žaloba zamietnutá.

7. O trovách konania rozhodol podľa § 255 CSP.

8. Proti rozsudku, a to proti zamietavému výroku (ako to vyplýva z obsahu odvolania) podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Uviedol, že výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov je jasne uvedená na prednej strane zmluvy. Dlžník sa zmluvou o spotrebiteľskom úvere zaviazal k úhrade jednej splátky vo výške 384 Eur s termínom splatnosti 22.09.2015. Následne však dlžník v ten istý deň požiadal o možnosť využitia splátkového kalendára - dohody o plnení v splátkach. RPMN je v zmluve uvedená správne. Uplatnený nárok žalobcu v podobe úroku 60 % ročne je vzhľadom na podmienky úverového vzťahu v súlade s dobrými mravmi. Poplatok vo výške 64 Eur predstavuje administratívne náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy. Právna úprava účtovaniu poplatku nebráni. V bode 8 všeobecných podmienok poskytnutia spotrebiteľského úveru sa zmluvné strany dohodli na zmluvnej pokute vo výške 33 Eur. Z uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

9. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadrila.

10. Krajský súd v Prešove ako odvolací súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní v zmysle § 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) preskúmal rozhodnutie v napadnutom

rozsahu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v súlade s § 379 a § 380 CSP v spojení s § 470 ods. 1 a 2 CSP, bez nariadenia pojednávania, pričom dospel k záveru že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

11. Z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že žalobca a žalovaná uzavreli dňa 22.09.2014 zmluvu o úvere, na základe ktorej poskytol žalobca žalovanej úver vo výške 200,- Eur, ktorý sa zaviazala splatiť spolu s úrokom v sume 120- Eur a administratívnym poplatkom vo výške 64,- Eur, teda celkovo 384,- Eur, a to jednou splátkou. Túto sumu mala zaplatiť do 22.09.2015. Hodnota RPMN bola v tejto zmluve uvedená vo výške 32 %, úrok vo výške 60 % ročne z poskytnutého úveru, čo predstavuje 120,- Eur. V ten istý deň bola podpísaná dohoda o plnení v splátkach, kde však bolo uvedené, že celkovú čiastku vo výške 384,- Eur je dlžník povinný splatiť v 12 mesačných splátkach po 32,- Eur, pričom RPMN bola už uvedená vo výške 281,64 %.

12. Zmyslom zákonnej úpravy o spotrebiteľských úveroch je ochrana záujmov spotrebiteľa. Jednou z podstatných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle § 9 ods. 2 písm. j) Zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, je ročná percentuálna miera nákladov (RPMN), absencia ktorej náležitosti má za následok, že tento úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. RPMN predstavuje údaj dôležitý pre vyjadrenie celkových nákladov na úver a spotrebiteľom pomáha tento údaj spoznať, aké všetky náklady budú spojené so spotrebiteľským úverom. Tým, že celkové náklady sú vyjadrené v percentuálnych bodoch, zjednodušuje sa tým spotrebiteľovi porovnanie obdobných produktov na finančnom trhu a tak aj výber úveru, pre toho - konkrétneho spotrebiteľa najvýhodnejšieho.

13. Odvolací súd považuje uzavretie osobitnej dohody o splátkach úveru za obchádzanie zákona č. 129/2010 Z.z. s cieľom vyhnúť sa kontrole neprijateľných podmienok v spotrebiteľskej zmluve. Žalobca v zmluve o spotrebiteľskom úvere z 22.09.2014 uviedol výšku ročnej percentuálnej miery nákladov 32 %, ale v dohode o plnení splátkach z toho istého dňa, ktorá mení zmluvu o spotrebiteľskom úvere v spôsobe splatenia, je už výška ročnej percentuálnej miery nákladov určená na 281,64 %. Počet a výška splátok má vplyv na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov. Takéto konanie žalovaného vyhodnotila Národná banka Slovenska vykonávajúca dohľad nad subjektmi finančného trhu v oblasti bankovníctva ako nekalú obchodnú prax a rozhodnutím o predbežnom opatrení zo 07.06.2016 sp. zn.GÚV-709/2016 bola spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., uložená povinnosť zdržať sa používania nekalej obchodnej praxe spočívajúcej v tom, že so spotrebiteľom je súčasne, alebo v bezprostrednej časovej následnosti uzatváraná zmluva o spotrebiteľskom úvere splatnom jednorázovo a dohoda o splátkach toho istého úveru. Odvolací súd má za to, že spôsob, akým žalobca uzavrel so žalovanou zmluvu o spotrebiteľskom úvere a dohodu o plnení v splátkach je klamlivou obchodnou praxou v zmysle ustanovenia § 8 ods. 3, 4 Zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, keď nejasným, nezrozumiteľným, viacvýznamovým a nevhodným spôsobom poskytol žalovanej ako spotrebiteľovi informáciu o RPMN.

14. Nesprávne, zavádzajúce uvedenie údajov o RPMN v zmluve o spotrebiteľskom úvere má rovnaké následky ako keby v zmluve tento údaj nebol uvedený vôbec. Uvedenie nesprávneho údajov RPMN je bezo sporu klamaním spotrebiteľa, a preto nie je možné priznať takejto praxi miernejšie následky ako tie, ktoré predpokladá § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z.. Povinnosťou žalobcu vystupujúcemu v postavení dodávateľa bolo postupovať voči spotrebiteľovi s odbornou starostlivosťou, a teda uviesť údaje o RPMN zodpovedajúci skutočnosti už v samotnej zmluve o úvere (teda zohľadňujúci všetky náklady s poskytnutím tohto úveru spojené a zohľadňujúci plnenie dlhu v splátkach), keďže dodávateľ je v porovnaní so spotrebiteľom profesionálom so skúsenosťami a výrazne lepšími poznatkami v oblasti, v rámci ktorej vyvíja podnikateľskú činnosť. Zákon č. 129/2010 Z.z. ustanovil osobitné náležitosti spotrebiteľskej úverovej zmluvy tak, aby za účelom odstránenia tejto faktickej nerovnováhy medzi dodávateľom a spotrebiteľom bol spotrebiteľ účinným spôsobom informovaný o podmienkach spotrebiteľského úveru a vedel čo najlepšie posúdiť všetky právne následky vyplývajúce pre neho z uzatvorenej úverovej zmluvy. Bez toho, aby boli v zmluve uvedené objektívne údaje umožňujúce spotrebiteľovi orientovať sa medzi úvermi poskytovanými rôznymi dodávateľmi a posudzovať výhodnosť podmienok, za akých má byť spotrebiteľovi úver poskytnutý, nedochádza k naplneniu cieľa zákona o spotrebiteľských úveroch. S ohľadom na ust. § 11 je preto opodstatnené žalobcovi nepriznať nárok na úroky a poplatky.

15. Vo vzťahu k odvolacej námietke týkajúcej sa obligatórnej náležitosti - výška splátok istiny, úrokov a poplatkov odvolací súd uvádza, že touto žalobca nereflektuje na rozhodnutie súdu prvej inštancie, keďže súd prvej inštancie sa k uvedenej náležitosti osobitne nevyjadroval.

16. Zmluva o spotrebiteľskom úvere zo dňa 22.09.2014 predstavuje formulárovú zmluvu, ktorej obsah žalovaná ovplyvniť nemohla. Z uvedeného dôvodu zmluvné dojednanie podliehajú prieskumu v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

17. Vo vzťahu k zakotveniu dojednaní o zmluvnej pokute vo výške 33 Eur a poplatku za upomienku vo všeobecných podmienkach poskytnutia spotrebiteľského úveru odvolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu ČR z 11. novembra 2013, sp. zn. I.ÚS 3512/1, v zmysle ktorého cit.: „Obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách na rozdiel napríklad od obchodných zmlúv majú slúžiť predovšetkým k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy prepisovať dojednanie technického a vysvetľujúceho charakteru. Naopak, nesmú slúžiť k tomu, aby do nich v často neprehľadnej, zložito formulovanej a malým písmom písanej forme skryl dodávateľ dojednaní, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa zrejme uniknú (napríklad rozhodcovská doložka alebo dojednanie o zmluvnej pokute). Pokiaľ tak aj napriek tomu dodávateľ urobí, nespráva sa v právnom vzťahu poctivo a takémuto dojednaniu nemožno priznať právnu ochranu. V rámci spotrebiteľských zmlúv dojednaní zakladajúce zmluvnú pokutu (podobne ako rozhodcovská doložka) zásadne nemôžu byť súčasťou tzv. všeobecných obchodných podmienok, ale len spotrebiteľskej zmluvy samotnej (listiny, na ktorú spotrebiteľ pripája svoj podpis). Výnimku predstavujú špecifické prípady, kedy sa z povahy veci uplatňuje špecifický režim (zmluva o preprave osôb a pod.).

18. Odvolací súd sa zo závermi ÚS ČR v plnom rozsahu stotožňuje a konštatuje, že za daného stavu dojednanie o zmluvnej pokute a poplatkoch za upomienky nie je možné považovať za platné, keď ide o netransparentné zakotvenie povinnosti spotrebiteľa do zmluvy (§ 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka). Z neplatnej zmluvnej podmienky žalobcovi nárok na plnenie nie je možné priznať.

19. Pre úplnosť odvolací súd dodáva, že zmluvný úrok vo výške 60 % ročne je neakceptovateľný, v hrubom rozpore s dobrými mravmi. Súd sa značne kriticky vyjadrili už aj k nižším úrokovým sadzbám (Krajský súd v Prešove vo veci 3Co 67/2008 (25%)). Nemecký BGH v rozsudku z 13. 3. 1990 AZ XI ZR 252/89 vyhlásil úver s rozdielom o 12 % percentuálnych bodov oproti priemeru na trhu pre obdobný úver za nemravný a žalobu zamietol pre rozpor plnenia s dobrými mravmi (civilnoprávna úžera). Švajčiarsky spolkový súd znížil v roku 1967 rozhodnutím z 1.4.1967 úrokovú sadzbu v prípadoch úverov pre spotrebiteľov z 26 % na 18 % a sadzbu 26 % vyhlásil za odporujúcu dobrým mravom.

20. Pokiaľ ide o dojednanie o administratívnom poplatku, táto zmluvná podmienka bola opakovane súdmi judikovaná ako neprijateľná (napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove vo veci 8Co/40/2016, 17Co/11/2018).

21. Správnemu výroku III. o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti zodpovedá aj správne rozhodnutie o trovách konania žalobcu a žalovanej. Za daného stavu odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu a v súvisiacich výrokoch o trovách konania ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

22. V odvolacom konaní žalobca nebol úspešný. Naopak fakticky plne úspešná bola žalovaná, ktorej vznikol zásadne nárok na náhradu trov odvolacieho konania (v zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP). Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná bola v odvolacom konaní pasívna, k odvolaniu sa nevyjadřila, náhradu trov odvolacieho konania si neuplatnila, a podľa obsahu spisu jej ani žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli. Odvolací súd vychádzal z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúcim procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nelogické, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho sporu.

23. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).